

Tudi najpozitivnejši lik v romanu — partizan Marko — doživlja podobne travme kot njegov oče. Še vedno je razpet med patriarhalno ukletostjo svoje družine in pravilnostjo boja, ki mu pripada. On pa je tudi edini sposoben, da tudi akcijsko obračuna s starim, stoletnim zlom, kljub temu pa je v njem še živa fatalnost krvavega okolja, ki jo želi in jo mora premagati.

Pri tako izbrani tematiki, v iskanju resnic in zakonov življenja določene mentalitete ljudi, usode določenega naroda je pisatelj Laušič nedvomno pri pisanju tako obširnega romana stal pred odgovorno nalogo, da ne bi zašel v golo eksplikativnost. Priznati moramo, da se je temu mojstrsko izognil s pripovedovanjem v er-tehniko, s skrbno izbranimi dialogi in monologi, ki jih odlikuje sočna ekspresivnost izraza, ki se iz svoje skrbne metaforičnosti večkrat sprevrže v okrutno kletev, kot pač to terjajo življenja teh preprostih, vendar pa svojevrstno eruptivnih ljudi. Razpon izrazoslovja je torej velik, vendar simpatično sprejemljiv glede na krog notranjih človeških vzgibov in situacij. Vse to pa na nekaterih mestih v romanu že preide v kar napet dramski dialog.

Kar pa je najbolj pomembno — Laušičevi junaki stopajo v dogajanja že kot zgrajene osebnosti in tako lahko enakopravno razrešujejo osnovno nit romana. Če bi le — to hoteli strniti v nekaj misli, potem bi dejali, da pisatelj Laušič hoče mistično negotovost opravičiti z dialektiko življenja in z zgodovino, ki se vedno znova ponavlja, vendar pa vedno v drugačnih okoliščinah. To je torej stari boj med dobrim in zlim, že velikokrat obravnavan v naših literaturah, vendar je še vedno ena najprivlačnejših tem tako starejših kot tudi najmlajših ustvarjalnih rodov.

Laušiču se je v romanu Apnenica posrečilo združiti tako kolektivna stanja kot tudi razkriti najimenitnejše psihološke strani svojih junakov in prav zaradi tega je roman avtentična predstavitev določenih zgodovinskih trenutkov določenega naroda, ki pa v svoji dokončnosti izzvenijo kot boleč spomin in opozorilo, da se kaj podobnega ne bi nikoli več zgodilo. S tem pa je roman tudi prerasel kroniko vaške družine pred zadnjo svetovno vojno in med njo ter dobil širše, obče človeško poslanstvo.

Miha Matè

Poročamo — glosiramo

OB KNJIGI TRINAJST SLOVENSКИH SODOBNIH PESNIKOV

V decembru je založba Obzorja v sodelovanju z Založništvom tržaškega tiska poslala na knjižni trg knjigo *Trinajst slovenskih sodobnih pesnikov* v izboru in v italijanskem prevodu Jolke Milič in s kratkimi predstavitvami posameznih avtorjev, ki jih je za italijansko občinstvo pripravila v Trstu živeča italijanska pisateljica Valeria Sisto Co-

mar. Osemnajstega decembra je bila na sedežu italijanske tržaške ustanove *Circolo della cultura e delle arti* tiskovna konferenca s krajšim literarnim večerom iz lirike pesnikov, zastopanih v antologiji. Ob tej priložnosti je o knjigi spregovoril ugledni italijanski pisatelj Fulvio Tomizza, ki je številno občinstvo, slovensko in italijansko, presenetil s prizadevnim poskusom tematske in idejne razčlenitve slovenske sodobne lirike. Ker se nam zdi njegova sodba, tudi če odštejemo priložnostne

vljudnosti, zanimiva tudi za širši krog naše javnosti, jo ob koncu tega zapisa objavljamo v slovenskem prevodu.

Knjiga Trinajst slovenskih sodobnih pesnikov je že takoj ob svojem izidu zbudila v slovenski javnosti (v sredstvih obveščanja) večjo pozornost, kot smo je vajeni ob izidih drugih pesniških publikacij. Ta pozornost, zvečine polemična, je bila namenjena predvsem Jolki Milič in njenim uredniškim kriterijem, saj je na prvi pogled jasno, da v antologiji nekaj nepogrešljivih pesniških imen ni, pa tudi razmerja med pesniki, ki so v antologijo sprejeti, niso taka, kot jih poznamo iz sprotne literarne kritike in iz novejše literarne zgodovine, ki je že nekajkrat obravnavala in vrednotila tudi povojno obdobje.

V svojem kratkem uvodu je Jolka Milič brez zavijanj razložila kriterije, ki so jo vodili tako pri izboru kot pri prevajanju; med drugim pravi: »... Kar zadeva izbor avtorjev v pričujoči zbirki, je bil prevajalkin namen predvsem ta, da bi italijanskim bralcem predstavila slovensko poezijo, ne da bi se spuščala v osebno vrednotenje posameznih pesnikov. Zato bi se zaman spraševali, zakaj je v knjigi kako ime upošteevano, drugo pa ne. Mnogo je pesnikov nesporne veljave (Gregor Strniša, če naj omenim enega samega), ki tu niso zastopani, to pa se je zgodilo predvsem zaradi tega, ker se prevajalka, vsaj za zdaj, ne čuti sposobno, da bi jih spodobno prevedla. Zato jih je raje izpustila, kot da bi jih literarno zmasakrirala...«

Izhodišča so torej jasna in težko je z njimi polemizirati, čeprav resnica najbrž ostaja zunaj naše (morebitne) jeze in prevajalkine dobre volje: če so nekateri pomembni pesniki izpuščeni, je najbrž osiromašena tudi podoba v knjigi predstavljene slovenske poezije. In

če modrujemo še naprej: če italijanski bralci sprejemajo s priznanjem in morda celo presenečenjem poezijo, kakršna se jim ponuja v knjigi Trinajst slovenskih sodobnih pesnikov, lahko domnevamo, da bi bil ta vtis še globlji, če bi nekatera imena vendarle ne izpadla, če bi torej prevajalka vendarle premagala v sebi strah in strokovno skromnost ter poskušala prevesti vsaj nekatera izmed njih. Ta misel se nam vsiljuje še zlasti zato, ker so prevodi, ki jih lahko prebiramo v tej knjigi, resnično dobri, kar smo lahko pred nedavnim ugotovili že pri Kosovelu, ki ga je prav Jolka Milič predstavila kvalitetno in živo.

Knjiga je torej odlična priložnost, da sproži med nami staro pravdo o oslovi senci, kajti prevajalski delež Jolke Milič je nesporen, uredniški pa — milo rečeno — polemičen. Krivični bi bili do Jolke Milič, ko bi zaradi izbora zamolčali njen napor in uspeh pri prevodih; krivični do slovenske sodobne poezije, če bi zaradi dobrih prevodov zamolčali spornost njenega uredniškega izziva. Sledove v obe smeri pa smo lahko opazili v prvih odmevih na to vznemirljivo knjigo.

In še temeljni podatek o knjigi: vanjo sprejeti pesniki in v oklepaju število njihovih pesmi (v slovenščini in v italijanskem prevodu): Edvard Kocbek (10), Jože Udovič (10), France Filipič (14), Ivan Minatti (7), Ciril Zlobec (8), Branko Hofman (22), Kajetan Kovič (9), France Forstnerič (7), Saša Vegri (20), Ervin Fritz (11), Tone Kuntner (16), Marko Kravos (16), Milan Dekleva (celotna zbirka Mushi Mushi).

Kakorkoli že: (tudi) tako urejena knjiga je ob prvem srečanju z italijanskim občinstvom zbudila razveseljivo pozornost, o čemer priča tudi predstavitvena beseda pisatelja Fulvia Tomizza.